

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega mesca.

Veljá celoletno 2 gold. 50 krajc. — polletno 1 gold. 30 krajc.

List 7.

V Celovcu 10. aprila 1873.

Leto V.

Hvaležnost.

(Spisal Josip Korzeniowski.)

(Dalje.)

Ko sem odhajal iz Podolja in poslavljal se od svojega soseda, od prvomestnika Sulickega, povedal mi je, ko mi je izročal pismo do doktorja R.: „Starčka, ki te mu priporočam, ljubil bodeš serčno; to je moj stari prijatelj, učena glava, izkušen in dobrotljiv možak; sicer pa,“ — pristavil je in nasmehnil se, — „berzdaj serce.“ Ker pa je to bilo ob odhodu, nisem utegol, a tudi hrepenel ne, povprašati, zakaj to. O tej priliki pa mi je ta opomin bil prišel na misli; jasen mi je bil do céla, a gospé R. obličje, ne da bi bilo ogibalo se me, skrivalo se mi, temuč živejše in živejše se mi je vrivalo v spomin. Nijsem bil veselega serca, za tega délj mi ni na misel prišlo, da bi še koga bil obiskal tega dné. Šel sem tedaj na „boulevard“ in sel na klop pod akacijo — in osamel in zamišljen sem pogledaval na morje. Morje je bilo tiho, pokojno; le ob obali je val za valom zmerno pljuskal v oglašeno raznobarno peščevje. Čem globočaja, tem večja je bila tihota v tistem skrivnostnem svetu, kemu globoko v naročji biva toliko živénja in toliko nam neznanega gibanja. Menda nij nič krasnejšega, nego je poveršje Črnega morja, ko je zmérno in nerazburjeno. Zelenkasto morje ob obali se malo po malo jasno modri, in kakor daleč seza oko, prijazni se z oblaci, prominja v beloto in kaže svojo neizmerno celost. Pomorsko živénje, različne noše in razni jezici — to troje se čudovito ločeva od pokoja na tej ogromnej poveršini, na kateri se le časi pa časi z daleč prikaže kaka bela plahta, ali pa kak oblaček jasno-modro pripluje in ozira se v neizmernost božjega morja. — Kako dolgo časa sem sedel pod akacijo, niti ne znam — kaj sem premišljal, tega tudi ne pomnim; le to vem, da po vsej osnovi mojih misli se je vlekla, kakor kaka zlata nitka, razkošna in nézna postava, katere se nijsem mogel — da, še kaj hujšega — nijsem hotel iznebiti. S tem pa ne terdim, da sem se hudobno vél, zató ker sem stregel svojim mislim, da so motile se s prepovedanim obrazom: naše živénje je res polno samih skrivnosti, svojemu bodočemu dejanju in čutju pa ne moremo biti porok. Ali tačas, ko sem premišljal samega sebe, lehkomišelnost mi je bila ta prazna razvetranost v glavi — in pregreha moja hoteva, ki se ni strinjala z mojo vero v svetost ptujega blaga in užitka. Mozek in kosti mi je pretresnilo: vso moč svojega značaja sem vzel na pomoč in pobegnul s tega nevarnega mesta, ki je razvnelo mi in

napajalo še nevarnejše obraze. Pogledam na uro; kakor nalašč, tri je bilo na njej. Ali vendar, nijsem šel k doktorju R.; sklenil sem tudi, da ne pojdem k njemu, stoperv o kakej priliki pozneje, ko samega sebe premotrim, in, kar mi je bodočnost dozdevno kazala, kedar zabim vse to.

Še tisti večer sem šel v gledališče, kdér je bila na versti nova opera. Italijanska opera me je dolgočasila. . . .

Konci prvega dejanja sem zagledal gospo R. v njej „loži“. Lože v Odesi so tako razverščene, da se dame, rade ali nerade, morajo lepo oblačiti, če hoté, da so krasota občinstvu. Take so, kakor bi bile med okvirji, da vsako človek lahko vidi vso, kaka je.

Tudi gospa R. je bila elegantno oblečena, ali kolika razlika je bila med njo in njenimi nališpanimi in golimi sosedkami! Njé duše skromnost in serčna nedolžnost se je očito obrazila v njene obleki, in skromnost in nedolžnost je krasila jo in milostila tem bolj, čem menj je sama mislila na krasoto in ljubeznjivost. Le skrivoma sem jo pogledaval — ona mene ni videla, ali pa je samo tajila se, da me ne vidi. Do céla je bila zamaknjena v igro; o premirkih med dejanji je bila zamišljena in otožna — ta otožna milota v vsej postavi dvajsetletne ženske, pa sivi soprogovi lasje poleg nje, to je večalo mojo zamišljenost in otožnost.

Ko je gospod R. bil odšel sè svojega stola, prišel je na njegovo mesto nekov mlad človek; priklonila se mu je spodobno; pa nij prav nič promenila svoje resnosti, niti vablivosti. Pozdravi med posameznimi dejanji so kaj navadnega in hladnega; v meni pa je pogled na tega mladega moškega vzbudil nove misli. A čem silnejše so bile, tem bolj sem bil preverjen, kakó zeló sem onemogel; kako mi je zatajevanje potrebno, da bi se branil kipečim čutom, katerih nijsem imel svoje žive dni ne, in ki so mi odkrivali nove tajnosti v živénji, nove ure — blagostne, pa tudi bolestne. Pobegnul sem bil iz gledališča, predno je nehala opera, in terdno sklenil, da se ne seznanim z gospodom R.

V nekolikih dneh sem se seznanil z nekaterimi svojimi tovariši „medici“. Vsak me je povprašal, ali sem užé bil pri gospodu R. Pa nobenemu nijsem odgovoril ni tako ni tako: sram me je bilo, zató ker nijsem bil še poklonil se starašini blagostne vede in svetega umenja, — verljaku, ki je vse mesto čestilo ga. Ali vendar, nijsem se čutil dosti serčnega. Da-si je krepak bil moj sklep, naj ne pokažem tega, kar se je godilo v mojem serci, vendar-le sem dobro znal, ta moj boj — da je hud in bolesten. Neka neizrekljiva mičnost mi je misli spečemu in bedečemu zamikala v tisti obraz.

Tako je bilo minolo teden dni.“

„Pa nijste obiskali gospoda doktorja?“ — povpraša Stanislav.

„Sleheri dan ob treh sem dolgo časa gledal na uro, a — nijsem šel! — Pa, prosim, morda preobširno pripovedam?“

„O, le pripovedajte, gospod doktor! ne zamolčite ni najmanjše okolnosti. Poslušamo vas z vso pozornostjo,“ omenila je gospa stolnica. „A ti, Stanislav, poslušaj še pozornejše, nego poslušamo drugi.“

„Nekega dné,“ — govoril je dalje doktor, „šel sem iz katoliške cerkve, pa serčan in pokojnejši, in zagledal sem svojega dobrega znanca, maršalka viniškega okraja. Urno je korakal mi naproti: približal se mi je in vskliknil: „Hvala Bogu, da sem te našel. Danes sem prvič slišal, da si tù, iščem te užé dve uri. Idi z menoj, ljubi Korel, idi k meni, stopaj urno, za Boga . . .“

„Kaj pa je?“ — povprašam ga.

„Pred tremi dnevi sem prišel v Odeso. Na poti mi je bil zbolel Kazimir — a danes užé nevarnost pretí njegovemu življenju. Obupnost me tare za tega délj. Sklical sem tukajšne eskulape, ali jaz vá-te in Vilno verujem bolj, nego tukajšnim Nemcem in Francozom. Ti poznaš mojega edinega otroka, en pot si mu živénje užé otel. Za Boga, idi!“

Stisnem maršalku roko in berzo odidem z njim na dom. Pozdravim oba zdravnika, ki sta bila pri njem, preiščem malega bolnika in jamem tješiti mater — vso solzno, ker sta bila oplasila jo moja tovariša. Uboga roditeljica se je oklenila me okrog vratu in prosila, da bi pomogel sinku. Ta zdravnika sta bila do céla odločena od našega učenja, zató jima prav nič nijsem zameril, ker nijsta poznala otrokove bolezni; ali nijsem jima mogel svojega obraza učeno in strašljivo zminjati, kar se nam zdravnikom po pravici očita, da s tem prodajamo svojo vednost. Očito nemiren sem povprašal, ali še kedo pride ali ne.

„Tako j menda gospod R.,“ — odgovori „ordinarius“. „Čakava ga, kaj on odloči v tej največej sili.“

Precej potlé se odpró duri in resen starček stopi v sobo. Njegovi lasjé so se zdéli, da so sivejši od njegove starosti, obličje pak je imel dosti čversto. Korakal je razmerno in na labko; priklonil se je vljudno vsem in k mlademu bolniku stopil blagostnega obličja in prijaznega — sāj prijaznost tješí bolnika in nado lije v serca tistim, kateri so okrog njega. Nijsem mogel z njega oberniti svojih očí, tako me je bila prevzela njegova osoba in prešinil njegov glas.

„Ordinarius“ mu je začel pripovedati, kaj se mu zdi, kakova je otrokova bolezen in katera, in kako ga je zdravil. Njegov tovariš je drugače menil, a oba sta, kakor pred sodnijo, gospodu R. razodevala vsak svoje poskušnje in izkušnje. Starček je molčal in deržal otroka za roko; na obrazi sem mu bral dvomljivost in to, da se ne ujemlje z njunimi menitvami. Približam se jaz in jamem govoriti, kar sem mislil: sklicaval sem se na znano mi dečkovo natoro in starost. Iz početka se je gospod R. čudil: menil je, da sem kakov slepar; kasneje me je pozorno poslušal, kar mi je delalo serce; časi pa časi se je nasmijal in priklonal — na znamenje, da je mojih misli, a ko sem bil razodel se, prijel me je za roko in povprašal: „Gotovo ste vi — gospod Kaminjski, ne?“

„Da, gospod,“ — odgovoril sem mu.

„Žal mi je,“ — potožil je, „žal, zató ker ste mi za teden dnij skerčeli znanost z vami. Ko bi bili na listek za-

pisali, kde bivate, sam bi vas bil obiskal. Upám pa, da se poboljšate. A zdaj sédite, napišite zdravilo — jaz pa se podpisem.“ Sramožljivo sem se priklonil, gospod R. pa se je obernil k materi, sedel k njej in jel tješiti in miriti jo. Sam nijsem znal, kaj bi bil začel. Eden zdravnikov je hotel nekaj omeniti; ali gospod R. je vstal in bliže stopil in sè svojo navadno resnostjo latinski omenil: „Gospoda tovariša! ta mladi gospod dobro pozná tega dečka natoro in bolezen, — boljše, nego mi trije — pustita ga, naj piše.“ Ordinarius mi je podal pero. Napisal sem zdravilni list — gospod R. ga je pogledal, podpisal se — tovariša sta se tudi podpisala. Ko sta bila odšla, obernil se je starček in rekel: „Pošljite jima, gospod, dar, da naj več ne prideta blizu. Ne bodite v skerbéh za svojega otroka — ta gospod ga ozdravi. Da pa se kaj nenavadnega pripeti, prosim, dajte mi glas. Jaz učinim vse po svojej moči, drugo pa Bog preskerbí in natora. Dozdaj vam nij bilo še treba, da bi bili žalovali in bali se. Ali nij res, gospod?“

„Tudi jaz ménim tako, sāj sem gospodu maršalku to užé povedal.“

„Prav je bilo tako; prevara je zmérom kvarna. Meni se zdé šleveži taki zdravniki, kateri muho za konja prodajajo, a samo zató, da bi povečali svojo zaslugo in vzvišali svoje umenje. Zdj pa z Bogom! Vas se, ljubi tovariš, nadejem, da jutri ob treh pridete obedovat k meni.“

To je povedal in odšel.

Jaz nijsem znal, ali bi bil tako ali tako oglasil se temu povabilu.

Drugega dné sem ob treh utripajočega serca, pa tudi bojzljiv in radosten — odšel z doma.“

„Oh, gospod vendar!“ — omenila je, kakor nekako zmagovito, gospa Adamova.

„Ti zopet nekaj slutiš, Marinka!“ — oponesla jej je starčica. „Zakaj ne bi bil šel? To bi nevljudno bilo in sméšno!“

„Gospod R.,“ — govoril je dalje doktor, „sprejel me je prav serčno, kakor kakega starega znanca. Gospa R., krasnejša, nego je bila, ko sem jo videl prvi pot, pokimala mi je néžno, naj sedem na blazinjak. Ko sem bil stopil v sobo, zdélo se mi je, da je rahla rudečica šinila jej v obličje. Sram me je bilo tiste misli, kajti vés čas, ko smo obedovali, bila je tako mirna in vljudna, da nijsem ni najmenj poznal v njej kakove take želje, ni kake krivične ljubezni do mene. Zakaj me celi teden nij bilo blizu, o tem se ni zmenila nij. Razgovarjali smo se le o mestu, o njegovih posebnostih, o najnavadnejših boleznih v njem, o mojih krajanih, dohajočih v kopel: ali zaradi kratkega časa — ali zbog neogibnih zadev. Neka okolnost pa, zeló omahljiva, zamotala je novič ono štreto, ki bi jo bil rad raztergal in uničil. Na oknu za zaveso je v steklenici osamelo žedela cvetica. Glavico je imela užé ovenelo in osipala se je — a bilo je kazno, da jo neka roka neguje. Mislil sem natihoma: ne mara je tista cvetica, ki sem jo pred tednom dni videl v nje-nej roci. — Ali mojej domišljiji se je to zdélo prenapeto; a ves domišljjav — gojil sem sanje, da gospa R. to cvetico morda vendar-le hrani na spomin in da jo prav zató vsak dan napaja s čversto vodo, da bi delj časa živela, in da se večkrat ne mara, ko jo poliva, spómni ná-me, ker tudi jaz neprenehoma mislim ná-njo in bojujem z njenim obrazom. Ko smo bili vstali od obedne mize, stisnil mi je gospod R. roko in omenil: „Ljubi gospod! prosim vas, bodite nama poslé domačin, ne gost. Navadno obedujeva z gospo ob treh — tù je vaš prostor, ki bode zmérom prazen in vam odmenjen. Če vas ne bode na njem, drugega tudi nikogar ne.“

Po tem dnevu se je v meni začel boj — bolesten, a tudi razkošen. Iz početka sem obiskal gospoda R. vsak tretji ali četerti dan. Ko hitro pa sem bil spoznal, da sem blizu njé mirnejši in da se laže zmagujem, vsak dan sem bil na njegovem domu. Serčilo me je najbolj to, ker je zmérom nepremeljivo véla se, imela nepremeljiv glas, ker tudi na njenem obličji nisem zapazil ni najmanjšega premína. Kako je bila očita do menel! Kako čestite in pokojne so bile njé besede in posamezni gibljaji! kaka je bila nje ljubeznjivost do moža in pokornost do vsakega njegovih kimljajev! Gospod R. mi je bil hvaležen, kakor za kako milost: njegova dobrotljivost, lahko terdim: očetovska ljubeznjivost je meni bila jako dobrodejna. Njegova sivost, njegova čestitost, njegova zaupnost je bila nekako vzvišena, tako, da bi se nikdar in nikakor ne bil derznil, ter razkalil katero. Po nekolikih nedeljah, če prav sém se na moč zmagaval, vendar mi nij bilo mogoče, da bi se ne bil izdal in ne spoznal, da je gospa R. uganila, kaj se godí v mojem serci, in da mi je hvaležna za to zatajevanje, ki se silim z njim. Le neka majhna okolnost mi je uterdila to spoznanje in nekako razgernila najino vzajemno skrivnost.

Ko smo nekega dné sedeli pri mizi in zadovoljno razgovarjali se, prejel je gospod R. listek, v katerem ga je neki soprog prosil, da bi prišel k umirajočej soprozi. O važnih pripetljajih ga nij zadržal spanec, ni zamudil hlad; vstal je precej in odšel. Ta pot sva pervikrat bila ostala sama. Ali nenadoma je merknila najina bodrost in vstalo molčanje; dolgo časa se nijsem upal pogledati vánjo, vel sem se, kakor bi me bilo sram. Ko pa sem se bil ozerl v gospo R., zapazil sem, da je rudečica zapustila njé obličje. Ker me je bil prevzel strah, a oživila bila nada, ki sem jo tajil v sebi, vsklonil sem se in začel razgovor, ki se je zdaj pa zdaj zaporedoma pretergal. Dotaknila se nijsva nobene jedi prav nič več. A ko je bilo konec obeda, odšel sem: izgovoril sem se, zakaj in kam idem — tako, da me nij mogla delj časa zadržati. Pa me tudi nij prav nič zadrževala, druga pota pa me je, ko je bil mož domá. Ali videl sem v njenih očeh, da mi je bila hvaležna za to nujnost.

(Dalje prihodnjič.)

Predpustnica.*)

(Spisal Simon Jenko.)

Bil je deževen pozimsk večer kakor snoči.

„Sinče stopi tje k Hribarju, prinesi mi za dva krajcarja tobaka,“ reče stari kopitar svojemu sinu, „pa glej, da ti ga bo Jerica dala, ona ne da tako pičle vage kakor stavec“. Jerica je bila namreč Tinčetova sestra in je pri Hribarju služila.

Tinče skoči do Hribarjeve hiše in poterka, pa nikogar ni odpret. Imeli so namreč čevljarje, in ker je čevljar ravno eno povest pripovedoval, meni se zdi, da od neke začarane kraljeve hčere, so vsi z ušesi in z ustmi tako pazljivo poslušali, da nihče ni slišal, ko je Tinče terkal in terkal. Fantu, ki je bil od strani rečeno, precej serborit, bilo je nazadnje le preveč, skoči torej na konec hiše, stopi z eno nogo na skladavnicu, z eno pa se vpre ob češpljo, ki je konec hiše stala, in kmalo je

*) To šaljivo povest, ki menda še ni nikjer natisnjena, spisal je slavni pesnik za „Venec“, vredovan od celovških bogoslovcev l. 1856.

na verhu. Zgorej pa je začel razsajati, stare deske premetovati itd.

Jerica, ki je ravno posodo v vežo prinesla, da jo pomije, se strašnega ropota tako prestraši, da ji vse sklede na tla padejo in v čepinjah minljivost človeških reči oznanujejo. Sape ji zmanjkuje, ko v hišo plane in komaj ji besede: „Strah! straši!“ iz ust morejo. Stari Hribar, dasiravno v hlačah, se z njimi trese, ker za gotovo misli, da je žena, ki mu je pred dobrim mescem umerla, nazaj prišla. Med tem se je ropot čedalje bolj razlegal. Čevljar, ki si je mislil, da duh ne more z deskami rogoviliti, zgrabi z eno roko kladvo, z eno pa luč Hribarju pomoli in pravi: „Vzemite luč, greva gledat, če bi ta strah ne vtegnil kožo in kosti imeti.“ S temi besedami, hiti čevljar iz hiše, pa po lestvi. Hribar pa z lučjo za njim. Čevljarjev fant in Jerica sta sama v hiši ostala, in v kakšnem strahu! Zdaj, zdaj, sta mislila, bo strah una dva pohrustal, in kaj, če bi potlej še v hišo prilomastil?

Tinče, ko zagleda čevljarja priti z lučjo, plane v zaboj, katerih je pod streho več ležalo. Pa že ga je čevljar zapazil in kakor bi mignil, priskoči in pokrov, ki je bil le odveznjen, s kladvom zabije. „Ga imamo že! ga imamo že!“ na vse gerlo zavpije; in, „kakšen pa je? kakšen pa je?“ vprašajo na enkrat Hribar na lestvi stoje, in Jerica in fant v veži.

„To je pravi strah,“ se čevljar krohota, „ki ima kožo in meso! Oče Hribar, pravega tiča smo ujeli, tisti tat bo, ki je zadnje dni toliko po vasi pokradel.“ S temi besedami začne zaboj valiti, Hribar pa si od veselja roke mane. Tinčeku pa je bilo šale že tudi zadosti, zatorej začne vpiti: „Odprite mi, odprite mi, šuštarjev oče, vi se motite, jaz sem, jaz sem.“ Vendar čevljar tako jezno ob zaboj s kladvom butne, da Tinče ob drugo stran počí in že svojo norčijo obžaluje. Ko pa vidi, da z besedami nič družega ne dobi, kakor kakošno bunko, sklene molčati, da se prvo veselje zmagavcev malo vleže. Čevljar pa urno na lestvo in zaboj lepo za sabo spušča, tako da Tinče, kolikorkrat se zaboj prekučne, eno drugo stran poljubi. Tinče se še ni nikoli tako vozil, pa je pozneje tudi pravil, da bi si nikoli več ne želel. Na koncu lestve še Hribar za zaboj poprime in ajdi v hišo ž njim.

Tinče zopet hoče spregovoriti, pa obmolkne, ko čevljarja sliši govoriti: „Oče Hribar! jaz mislim, da bi najbolj storila, če greva na mestu k županu, da poveva, kaj da sva ujela, in da sklenemo, kaj ž njim storiti.“ Hribar je bil njegovih misli. Čevljar dá torej svojemu fantu kladvo in pravi: „Na, Anže, stoj zmiraj pri zaboji, in kakor hitro se bo buzaron jel kobacati, udari ob stran, da mu bo po ušesih zazvonilo!“ Fant vzame kladvo, pogleda če vsi žreblji dobro deržijo in potlej stopa moško ob zaboji gori in doli, kakor in illo tempore včasih kak narodni stražnik, Hribar in čevljar pa se odpravita k županu.

„Jerica,“ reče čez malo fant in ji kladvo pomoli, „stoj ti malo tukaj, jaz moram malo vùn iti.“ Jerica se je hotla ustavljeti, pa fant je bil že v veži.

„Jerica!“ začne Tinče, ko to sliši, „odpri no!“ Dekle se prestraši, ker glas se ji znan zdi. „Odpri svojemu bratu,“ in dekle se koj zavé, kaj in kako, ker znana ji je bila serboritost bratova. Vzdigne s kladvom pokrov, Tinče plane vun, in spod klopi in z nad klopi zagrabi starih šlap in cunj, jih verže z zajcem vred v zaboj in žreblje nazaj pritisne.

Ko fant nazaj pride, se Tinče dela kakor da bi bil ravno prišel in ves začuden vpraša: „Anže, ali ste res tistega imenitnega tatu ujeli, ki je pri Kolarjevih toliko

mesenih klobas, pri Vošnovih pa dve sto goldinarjev ukradel?"

„Meni se zdi, da smo ga!“ odgovori fant. „Kaj misliš, da imajo naš mojster malo korajže? Še sto takih bi se ne bali!“ in pri teh besedah zopet jame korakati po hiši.

„Jerica, daj mi za dva krajcarja tobaka,“ se Tinče k sestri oberne, moram hitro domu, da jim povem, koga da ste ujeli.“ Dekle mu prinese tobaka in ker ji on pokima in perst na usta dene, mu ona pomaje, da bo molčala. Od zunaj je Tinče mislil, da mu bo trebuh počil, tako se je smejal, da-siravno so ga še nekteri rožički na glavi boleli.

Domu pridši pripoveduje, kako da so pri Hribarji tatu ujeli. Kopitar se koj napravi k županu, da bi se pri tako važnem posvetovanji za občini blagor tudi udeležil. Po končani seji pride Kopitar domu in pripoveduje, da so sklenili tatu prihodnji dan v Ljubljano peljati in ga sodniji izročiti. „Ah,“ je rekla Kopitarica, „tega bojo pa gotovo obesili, takrat grem pa na vsako vižo v Ljubljano, jaz kaj tacega še nisem nikoli videla.“ „Mama, mene bote tudi seboj vzeli!“ se mala hčerka pri peči oglasi. „Jaz pa le mislim,“ pravi druga kaciš šestnajst let stara Kopitarjeva hči, „da mu bodo gotovo popred roke in noge posekali, preden ga bojo obesili, kaj ne Tinče?“ „To je da,“ odgovori on in se v stran oberne, da bi ga smeh ne posilil.

Pri Hribarji, kjer so imeli tatu varovati, je čevljar ostal do polnoči, po polnoči pa je Hribar sam čul. Komaj se jutro zazna, že priderijo županove seni pred Hribarjevo hišo, župan sam je na njih in ž njim dva druga kmeta, ki sta bila ob kratkem okradeno, ki bota torej zoper tatu pričevala. Čevljar je zopet tu in tudi stari Hribar je že praznično oblečen. Zagrabita dva zaboj in kar na seni ž njim; v zaboji pa zarožljajo stari škerpeti in zajec z dvema nogama.

„Le tolci se, presneti falot,“ reče oče župan, in si roke mane, „ti bodo že v Ljubljani hlače pomerili.“

Možje se vsedejo na seni, in urno proti beli Ljubljani. Ko se v Šiški do Guzeja pripeljejo, se mislijo možje malo otešiti. Tatu na vozu puščati se vé, da ni šlo, Guzi jim je torej moral odpreti posebno sobo, kamor zaboj nesó in potem vrata zaklenejo. Žganje se je pred možmi hitro sušilo, menda iz gole udanosti do župana, ki je hotel za vse plačati, posebno čevljarju je klobuk močno na stran zlezel.

„Veste kaj možje,“ začne čevljar čez nekaj časa, „ali smo kaj terčeni, da tega potepuha gospódi peljemo, prav dobro ga bo nekaj tednov pitala, potem ga bo pa spustila; zato, če ste pametni, naštejmo mu nektere, da se bo vsaj spomnil, kdaj se je v Ljubljano vozil.“

Komaj so te besede izrečene, ko eden mož vunkaj skoči in kmalo s petimi poleni nazaj pride. Župan nekoliko časa misli, če bi poleno vzel ali ne, pa žganje mu je pogum udihnilo; grejo torej vsi oboroženi proti sobi. Dva se vstavita pri vratih, da bi jim ne ušel, dva pa pri zaboji z namerjenimi poleni stojita, da ga bota, kakor hitro bo čevljar pokrov odtergal. Pokrov je preč, pa nihče glave vun ne pomoli. Čevljar pa, ko cape v zaboji zagleda, zavpije: „To ni drugač mogoče, to mora copernik biti!“ in s temi besedami skoči k vratom in z blagoslovljeno vodo po sobi poškropi, češ da tat, če je še v sobi v kako muho spremenjen, ne bo mogel uiti.

Naenkrat eden zavpije: „Tù-le je!“ in pet polen mlati po mesarji, ki je spal za pečjo.

„Vražja vera!“ zaškriplje mesar in na noge poskoči,

ker kaj tacega se mu še sanjalo ni. Pa v tem hipu tudi kmetje začnejo cviliti, ker mesarjev pes, ki je v kotu ležal, se va-nje zakadi.

„S hudičem je v zavezi, s hudičem!“ vsi na en glas vpijejo, jo pobegnejo in na voz, ki ga je med tem hlapec napregel in konj je take dobival čez pleča, da je šel kakor blisek. Mesarjev pes pa za njimi in laja v kontrabasu, še za njim pa kolne mesar. V imen' Boga! v imen' Boga! se križa eden; oče naš! oče naš! stoka drugi; in noboden si ne upa nazaj pogledati; še le v Šentvidu so se oddahnili. Še zdaj vedó pripovedovati, kako so „copernika“ v Ljubljano vozili.

Utrinki.

(Spisal G. F.)

Po našem ljudstvu je jako daleč razširjena misel, da vsaki človek ima svojo zvezdo daleč gori na nebu, ki mu sveti, dokler živi; in kedar umerje, tedaj se uterga zvezda z obnebj, trene po zraku in — ugasne. V takem trenutku pobožna babica gotovo ne pozabi izdihniti: Bog se usmili vseh vernih duš v vicah! Lepa je seveda misel, da človek nima samo toliko bogastva, kakor mu mošnja kaže, nego da ima še zraven zlato zvezdo na nebu, v katerej je gotovo tudi toliko zlata, kakor v cesarskem cekinu; le škoda, da ta misel resnična ni. Komur je mar, se o tem prav lahko sam prepriča. Gotovo je vsakemu izmed naših bralcev znana zvezda burovž na severnem obnebj. To zvezdo so poznali že naši očetje in praočetje. Po tem takem bi moral človek, čegar je ta zvezda, že stotine let živeti, kajti nikoli se ni utergala izpod neba. Ravno tako stojé tudi vse druge zvezde, kar jih poznamo, že tisoč in tisoč let skoraj na ravno istem mestu, in le malokrat se prigodi, da kaka zvezda zgine, ali pa da se kaka neznana prikaže; in vendar se nam zdi, da vidimo v jasnih nočeh skoraj v vsakej minuti kako zvezdo uterčiti se. Da, res zvezde padajo z neba, tega pač ne bo lahko kdo verjel. Saj je že dovolj znano, da so zvezde velike, neizrekljivo velike kroglje, veliko veči kot naša zemlja, in Bog nas varuj nesreče, ko bi takošne kroglje na nas letele, saj smo že toče dovolj nevoljni. Tedaj navstane prašanje: Kaj so prav za prav utrinki?

Preden se lotimo tega prašanja, naj omenim še drugo znamenito prikazen, ki stoji v ozkej zvezi z utrinki. Videti je namreč včasih, da leti po nebu velika žareča kroglja, in za njo se poteza krasen, ognjen pram. Mnogokrat se prigodi, da se taka kroglja prasketaje razdrobi, da padejo njeni odlomki na zemljo in se globoko v perst zarijejo. Človeka, ki vidi to prikazen in ne vé, kaj da pomenja, gotovo groza obleti, in ni se čuditi, da prosto ljudstvo meni, da se sam hudič tako ošabno po zraku prevaža. Temu pa ni tako; kajti le-te ognjene kroglje in utrinki so eno in isto; samo ta razloček je, da vidimo ognjene kroglje (ki se tudi meteori imenujejo) iz bližnjave, utrinke pa iz daljave. Ako izkoplješ odlomke tacega meteora iz zemlje, najdel bodeš ogorele kosove, obstoječe navadno iz železa; včasih so še druge rudne primešane. Take prikazni nič niso novega. Stari pisatelji poročajo, da je padel za časov gerškega modrijana Thalesa, kaciš 500 let pred Kristusovim rojstvom, velik kamen izpod neba na breg reke Aigos, kjer je mnoga leta ležal. Poveljniki mongoljskih čet so si kovali meče iz železa, ki je od neba padlo, nadejaje se, da bodo ž

njimi zmagali. Mohamedanci še sedaj hranijo in častijo v svojej kabi (cerkvi) v mestu Mekka črn kamen, ki je v starodavnem času od neba padel; pravijo, da je bil iz početka bele barve, ali grehi sveta so ga počernili. Celó v kristjanskih cerkvah so imeli takošne kamne na verigah navešene, ker so mislili, da so znamenja iz nebes. Ali učenjaki teh misel niso verjeli. Zdelo se jim je nemogoče, da bi kamen izpod neba padel. Še-le leta 1803. se je pokazalo, da to ni prazna vera. Pri mestu Aigle (izreci: Egl) na Francoskem je padlo ob dnevu več meteorov. Videlo jih je več ljudi, ki so to prikazen s prisego poterdili. Mnogo učenih mož, med njimi slavni Humboldt, so si kamene ogledali in preiskali. Bili so iz perva goreči, ko so se ohladili, našli so, da obstojé večidel iz železa. Ali sedaj je navstalo prašanje: od kod prihajajo le-ti kamni? Odgovor ni bil ravno lehak. Mnogo let so si učenjaki belili glave in pokazalo se je pri tej priložnosti, da se znajo tudi učeni možje na pravzmešni način zmotiti.

Iz perva nihče ni mislil na to, da bi mogli utrinki in ognjene kroglice sorodna prikazen biti. Z utrinki se učenjaki niso dolgo ukvarjali; rekli so, da so ravno isto, kar je blisk, tedaj električna prikazen. Ali ognjene kroglice so jih mnogo truda stale. Naposled se je nekdo spomnil na vulkane, na tiste gore, ki imajo jako globoko žrelo, segajoče mnogo milj pod zemljo, skoz katero izmetavajo včasih cele potoke raztopljenih rudnin, vmes pa tudi velike kamne, ki letijo semtertje več ur daleč. Takim goram so pripisovali ognjene kroglice. Bilo bi to vsaj nekoliko verjetno, ko bi meteori le v bližnjavi vulkanov padali; ali meteori se najdejo skoraj v vsakej deželi, in kakor mi vulkane poznamo, ne pišejo tako hudo, da bi železne kosove, ki tehtajo po centih, kar stotine milj daleč metali. Ta misel se je morala tedaj zavreči, in navstala je druga, še bolj čudna. Rekli so nekateri, da morebiti plavži, kjer se železo topi, izpuhtajo male, lahke delce železa skoz dimnik, ki gredo enako, kakor vodni sopar v zrak, kjer se zgosté in na zemljo padejo. Ali tega skoraj nihče ni hotel verjeti, prašal je vsakedo, kako da more takošna teža tako dolgo v zraku viseti in zakaj pada železo goreče na zemljo. Poiskati se je moralo tedaj še drugo razlaganje, ki je pa bilo naravnost smešno. V tistem času je ravno slavni zvezdogled Herschel sè svojim orjaškim daljnogledom luno opazoval, in najdel je, da ima luna jako visoke gore, ki so pa vse vulkanske. Ali lunini vulkani so že davno ugasnili. Nekateri, ki so slišali, da je Herschel na luni vulkane zasledil, so mislili, da jih je tudi goreti videl, in opiraje se na to, so začeli terditi, da nam luna ognjene kroglice na zemljo pošilja. To sevêda ni bilo nikakor verjetno. Mož v luni je sicer videti velik in gorostasen, ali v kljub temu bi moral svoje moči že strašno napenjati, da bi mogel kamene na zemljo, tedaj 50 tisoč milj daleč lučati.

Med tem so se tudi utrinki jako marljivo opazovali. Tako so učenjaki kmalo zasledili, kar je ljudstvo že davno vedelo, da se namreč utrinki v večih rojih jako redno povračujejo. Tako na primer je videti od 9. do 12. avgusta več utrinkov kakor navadno. Ljudstvo jih imenuje solze sv. Lovreta, čegar god se 10. avgusta obhaja. Enak roj se vidi tudi od 13. do 14. novembra, od 6. do 8. decembra, 15. do 19. januarja, 18. do 20. februarja, 19. do 20. marca, 16. do 18. oktobra. Razen tega se pa prikažejo od časa do časa roji neizrekljive velikosti in krasote, ki se pa ne vračajo vsako leto. Takov roj je opazoval Humboldt leta 1799. v Kuinani na Amerikanskem. Utrinki vsake velikosti in svetlobe so leteli kakor da bi snežilo, ljudstvo je bilo v velikem

strahu. Ta prikazen se je ponovila leta 1833., ravno tako leta 1867. Iz tega se je pokazalo, da se vrača omenjeni veliki roj vsako 33. ali 34. leto.

Pri takih rojih se vidijo prav pogostoma tudi ognjene kroglice. Iz tega se da sklepati, da stojé utrinki in ognjene kroglice v nekaki zvezi med seboj. Pa to še ni vse, kar se dá pri takej priložnosti videti. Pazljiv opazovalec bo koj zasledil, da se utrinki sicer ujemajo na raznih stranéh obzorja, da pa prav za prav prihajajo iz enega samega mesta na nebu. Ako si zapomnimo poti nekaterih utrinkov, in podaljšamo v mislih te poti na obnebj proti nasprotnej strani tako daleč, da dosežejo tisti kraj na nebu, ki stoji ravno nad našo glavo in se nadglavišče ali zenith imenuje, našli bomo, da se te čerte na enem mestu obnebj križajo. To mesto je središče celega roja, ki pa ni pri vseh rojih na enem in istem mestu. Tako središče ni samo navidezno, ker velja za celo zemljo. V Ameriki vidijo središče na ravno istem mestu, med ravno istimi zvezdami kakor pri nas. To je pa dokaz, da je širjava cele zemlje v primeri proti daljavi središča toliko kakor nič. Poskusil bodem, bralcu to stvar malo pojasniti. Recimo, da vidi kedó na kacam kraji megličico med zvezdami velikega voza ali medveda. Ko bi se ta opazovalec v tem trenutku kako uro hoda daleč prestaviti mogel, videl bi megličico med drugimi zvezdami, akoravno se med tem ni premaknila. Megličica je stala tedaj samo navidezno med zvezdami velikega voza, v resnici pa veliko niže. Ravno taka je pri središču utrinkov. Ko bi središče ne bilo neskončno daleč od nas, moralo bi se z vsakega kraja na zemlji na drugem kraji obnebj videti. To je nam zanesljiva priča, da utrinki ne navstajajo na zemlji, nego da prihajajo od drugod. Tudi naglost, s katero se gibljejo utrinki, je neizrekljivo velika. Zvezdogledi so preračunili, da letijo utrinki po štiri, včasih pa tudi sedem ali osem milj daleč v enej samej sekundi, to je naglost, kakor je na zemlji ni; kroglica iz puške je utrinkom nasproti tako počasna, kakor polž proti železniškemu vlaku.

Takošni dokazi menda zadostujejo, preveriti vsakega, da so utrinki tuji na našej zemlji, ki so se pogubili s pravega pota. Poskusimo le še v tem smislu rešiti prašanje, ki smo ga že prej stavili: kaj so prav za prav utrinki? Sedaj, ko smo že dolgo preiskovali, lahko odgovorimo: Utrinki so posebni udje vesoljnega sveta, ki se enako kakor zemlja po lastnej poti sučejo okrog solnea.

Ali s tem še nismo vse razjasnili, kar se razjasniti da. Radovedni čitatelj ima gotovo še marsikako prašanje, tako na primer: Ali so utrinki res vedno terdna trupla, ali pa so morebiti tudi kapnati in plivnati? Ako so res terda trupla, zakaj pridejo le redkokrat tako blizo k nam, da jih vidimo kot ognjene kroglice na zemljo pasti? Slednjič, zakaj postanejo goreči?

Našim bralcem je gotovo dobro znano, da zrak ni po vsem obnebnem prostoru razprostran, nego da sega samo kacic 10, jako tanek morebiti tudi 30 ali 40 milj nad zemljo. Čem više nad zemljo, toliko tanjši in merzlejši je zrak, in v onih prostorih, kamor naš zrak ne sega več, vlada leto in dan mraz, o kakoršnem nimamo nobenega pojema. Kakor hitro kak utrinek v bližino zemlje priletí, ga zemlja na-se potegne; kedar pa v zrak pride, ga zrak zadržuje. Ko bi utrinki plivnati bili, bi se v zraku v prvem trenutku razperšili; ko bi bili kapnati, bi morali zmerzniti in tako terdi postati. Utrinki so tedaj brez dvombe terda trupla. Naši čitatelji pa tudi vedó, da navstane gorkota, če se dva trupla dergata. Ako les na lesu dergaš, se ti bo celó vnel. Ravno tako

bo tudi gorkota navstala, kedar kak utrinek s takošno naglostjo, kakor sem jo prej omenil, v zrak priletí in se na zraku derga. Utrinkov izperva ne vidimo; še-le kedar v zrak pridejo in se razgrejejo in pozneje unamejo, še-le tedaj jih zagledamo. Zarad velike gorkote se pa po verhu raztopé, zrak odkroži raztopljene delce in utrinek se kmalu popolnoma razperší. Zarad tega vidimo navadno ognjene brazde za utrinki. Ako pa je utrinek posebno velik, ga ogenj ne raztopí popolnoma, in njegovi ostanki padejo v podobi ognjenih krogelj na zemljo, kot neprecenljiv dar naravoslovnim kabinetom.

Tem versticam naj dodamo še nekaj, kar bo naše bralce posebno zanimalo. Gotovo se še vsakedo spominja, kakošen strah je napravila govornica, katero je, Bog vedi kedó raztrosil, da bi namreč 12. avgusta minulega leta imel priti velik komet, ki bo našo ljubo krasno zemljo v prah razdrobil ali pa vsaj do dobrega osmodil. Koliko je pač bilo povsod strahu in trepetu! Da pokažemo, kako smešna je bila ta bojazen, bodemo tudi o kometih nekaj povedali, tembolj, ker stojé tudi v nekakej zvezi z utrinki.

Kedor je že imel priložnost, kacega kometa opazovati, je videl, da ima jako svetlo jedro, obdano kakor z meglo: navadno je pridružen rep, ki pa ni vedno enak, ampak spremenljiv. Tudi rep je kakor meglén in sveti se mnogokrat z rudečkasto lučjo. Kedor prvokrat vidi kometa na nebu, in ne vé, kaj da je, se ga gotovo ustraši. Celó omikanega človeka osupne videti orjaško zvezdo, ki sega tako daleč po obnebji, ki krivi in raztezuje svoj velikanski rep v nezmernih nebeških prostorih. Ni se tedaj čuditi, da se še sedaj ni pogubila misel, da so kometi oznanovalci božjih kazni. Še le v najnovejšem času smo popolnoma spoznali, da so kometi čisto nedolžne stvari in da ima oni francozki zvezdogled skoraj prav, ki je rekel: Kometi niso nič, samo da se vidijo.

Ni še prešlo mnogo let, kar je avstrijski stotnik Biela našel še svojim daljnogledom zvezdo repatico, ki je bila do tistega časa še neznana. Bielov komet je bil sicer velik in s prostim očesom se je komaj videl: ali postal je jako imeniten za zvezdoslovje. Kajti l. 1846. se je razdelil na dva dela, ki sta si bila popolnoma enaka. Iz tega je mogel vsakedo spoznati, da kometi ne morejo biti ozko zvezdana trupla, nego da so podobni megli ali dimu. Oba dela Bielovega kometa sta po ločitvi ravno tako kakor prej prihajala vsako peto leto v bližnjavo solnca, kjer so ju astronomi vsakokrat srečno zasledili. Samo lansko leto jih ni bilo nikakor najti. Sred avgusta lanskega leta bi bila imela prekrižati pot zemlje, ali zvezdogledi so ju zastonj iskali. 26. novembra je tekla zemlja čez tisto mesto, kjer se njena pot s potom Bielovega kometa sreča, in kaj je bilo videti ta dan, ali prav za prav to noč? Neizrekljivo velik roj utrinkov. Naši bralci so gotovo sami opazovali ta čudapolni prizor in ni nam treba opisovati ga. Ali kaj bodemo sklepali iz vseh teh prikazni? Jedro kometov je sestavljeno iz samih meteorov. Bielov komet se je popolnoma raznesel in obsul nas je z nebrojnim rojem utrinkov. Ako tedaj kedó praša, kaj se nam more pripetiti, ako se zemlja s kakim kometom sreča, je odgovor prav lehak. Ako nas komet samo z repom doseže, kar se je že večkrat prigodilo, imeli bi nekatere meglene dni. Ako se pa dotaknemo jedra, doživimo zopet noč, enako čarobno in krasno kakor 26. nov. 1872. leta.

Ne brigajmo se toraj nadalje za one lažnjive preroke, ki nas strašijo s kometi. Kometi nam niso nevarniši kakor vrbcem slamnati možje. Samo kedor jih ne

pozna, se jih bojí. Ako lepa naša zemlja nima bujših sovražnikov, kakor so one meglene, dolgorepe pošasti na nebu, je še dolgo ne bo konec.

Malar brez rok.

Leta 1806 se je v francoskem mestu Lille porodilo dete, tako slabotno in pokvečeno, da je vse reklo: nad malo ur ne bode več živel. Tudi oče otrokov, siromašni rokodelec, prosil je Boga, da naj bi k sebi vzel revčka, ki je bil brez rok in nenavadno kratkih nog. Vendar vsem v čudo je dete ostalo pri življenji in še več — ko je Cezar Ducornet (tako mu je bilo imé) malo odrastel, kazal je sila bistro glavico in jel je nožici mesto rok rabiti, da se mu je vse čudilo. Z nogama je prijemal za nožiček in si rezal peres za pisavo. Kmalu je začel tudi risati s svinčnikom in z nogama narejati tako lepih, čistih in primernih podob, da nihče ni hotel tega verjeti, dokler ga ni sam videl. Risanje je postalo največe njegovo veselje. Na dolgo in široko je bilo govorjenje o nenavadni prikazni in našel se je tudi dobrotnik, kateri je pohabljenega fantiča na akademijo poslal, da bi se umetno izuril v risariji in malariji, do ktere je toliko ročnosti in bistrumnosti kazal. Součenci so se pač posmehovali revežu, ali on za to ni veliko porajtal, risal je in vedao le risal, pa učil se tako, da je Cezar Ducornet kmalo prekosil vse druge učence. Neki drug dobrotnik, bogat tergovec, mu preskerbi še posebej učenika za malanje z oljnatimi barvami, in kmalo je učenik spročil tergevcu, da njegov učenec nenavadno naglo napreduje.

Enkrat pride v Lille vojvoda Angoulême in ko mu začno pripovedovati o prečudnem umetniku, mu kaj takega nikakor ni šlo v glavo. Da bi se z lastnimi očmi prepričal, obišče akademijo in kako se začudi, ko mu pokažejo malarja brez rok, kateri je ravno pred neko precej veliko podobo čepel in globoko zamišljen v svojo podobarijo delal. Dolgo, dolgo ga ogleduje, potem pa sklene prečudnega mladenča spraviti v boljše okoliščine. Res mu preskerbi prostor na kraljevi malarski akademiji v Parizu.

Dvakrat zaporedoma je tukaj prejel razpisano darilo za najboljšo podobo. Ko v tretje razpišejo prav visoko častno darilo za kako bolj obsirno delo, oglasi se zopet on, akoravno vse z glavami zmajuje in meni, da pertlikovemu možiceljnu ne bode mogoče izdelati tako velike malarije. On se je pogumno loti, dela in dela — podoba je gotova in — zopet je zmagala njegova! Ta podoba še sedaj visi v muzeji njegovega rojstnega mesta in kaže ločitev Hektorja od Andromahe.

Pozneje je izdeloval posebno podobe za cerkve. Iz te verste hvalijo posebno neko, ki kaže očaka Jakoba, branivši se svojim sinovom izročiti mladega Benjamina.

Podpirala je nenavadnega moža tudi vlada in dajala mu na leto po 1200 frankov, ko se pa pozneje na Francoskem začno homatije in prekučije, izgubi to pripomoč in godilo se mu je na stare dni slabo. Umerl je 27. aprila 1856. leta v Parizu. Z.

O izdajstvu.

(Po Ban-u J. Steklasa.)

Proklet naj bo človek, ki svojo domovino izdaja, to je kletev, katero so vsi narodi o vsakem času izrekli nad izdajico; in zgodovina je vse tiste v spominu ohranila, da imamo izgled nad njimi, kako sramotno je to djanje. Strašna pa je ta kletev in sicer toliko strašnejša, ker človeka ne zadene še le v grobu, ampak že živega. Še celo tisti, katerim je služil sè svojim izdajstvom, ne morejo ga videti; kajti oni ga imajo za kupljeno orodje, katero je dostalo; on je prejel plačilo, sramotni denar Judeža Iškarjota, ter je celo v njihovih očéh za izdajico spoznan, človek brez serca in brez vse ljubezni.

Kdor ni pošten, temu se tudi ne verjame: in naravno je, da vsak sam pri sebi misli: „če je izdal svojo domovino, lahko tudi še mene prodá;“ in zarad tega ga ne ceni nobeden človek, vsak ga sumi in se ga boji; on ne najde nobenega serca, h kateremu bi se smel približati; vedno ga vest peče in grize in navadno prižene take ljudi strah pred samotnim življenjem, da se sami usmertijo.

Draga mladež! vari se tega strašnega djanja, in ko bi se v tvojej duši misli porodile, svojo domovino izdati za majhen časen dobiček, pomisli vendar kako nesrečen bi bil ti po storjenem grehu in v kakšno propast bi zabredel! Kako nevhvaležnega bi se ti skazal svojej domovini, ki te je izredila in te hoče tudi hraniti. Pregrešil bi se zoper Boga, oskerbnika celega sveta; zoper človeštvo, katerega sreča ti mora najpreva skerb biti in zoper samega sebe, ker bi postal nesrečen begun, podoben Kajnu, ki ni imel miru ne po noči ne po dnevi, dokler ga ni zemlja spet v sebe vzela.

Razun domovinskega izdajstva je pa tudi osebno izdajstvo, katero nima sicer tako hudih nasledkov, kakor uno, vendar je tudi tako grozno, ker je oboje hudo djanje. Kdor se ne boji izdati enega človeka, ta se tudi ne bi bal izdati celega naroda iz tistih vzrokov. Kakor smo tedaj verni v javnem življenju, tako bodimo tudi v osebni poštini. Zamolčimo skrivnosti, katere so nam izročili naši prijatelji in ne razodenimo jih na noben način; tudi če je tisti, ki je nam povedal tega razglasiti skrivnost, to bi bilo znamenje najmanje ljubezni do človeštva, zamolčati pa najboljši dokaz kerščanske ljubezni. Samo o nekej prilici smo pa dolžni skrivnost razglasiti; to je takrat, ko bi nam kdo povedal kako naméro, ki bi bila nevarna domovini, ali pa posameznim osebam, in to sicer še le takrat, ko ne bi mogli ono osebo odverniti po lepem opominovanji od takega groznega čina.

Smešnice.

* Ribničan pride s konjem v lepo zidano mesto. Sred mesta ustavi in dolgo, dolgo okoli sebe gleda, kar jezen reče: „Kaj je pa to za ena slaba vas, še plota ni, da bi konja privezal.“

* Neki usmiljen grajščak dá na svoje stroške v prid uboge srenje novo cesto napraviti. Ko delo pregleduje, sreča ga njegov sosed in mu reče: „Gospod, akoravno vas ta cesta veliko stane, v nebesa vendar ne pelja!“ — „Prav imate,“ odverne grajščak, „ako bi v nebesa peljala, ne bi vas na nji videl.“ —

* Ob času, ko je cesar Jožef II. v Avstriji vladal, je v glavnem mestu Beču kuga hudo razsajala in se vojska s Turki vnela. K nekemu zboru, ki je bil v polajšanje teh nesreč sklican, pride tudi magjarski žlahtnik. Ko so nesreče od dne do dne huje prihajale, so ljudje obupali in sploh menili, da se konec sveta približuje. „Dobro,“ pravi Magjar, „da smo Magjari vsem Avstrijancem tri sto let zadi, saj bomo po tem takem še dosti časa imeli, na sodnji dan se pripraviti.“

Zastavice.

5. V malem hlevu so bili golobje in domači zajčki. Skupaj štejejo 100 nog in 36 glav; koliko je bilo golobov in koliko zajcev?
6. Neki tat zbeži in prekorači vsaki dan $10\frac{1}{2}$ milj; berič, ki se čez tri dni za njim odpošlje, prekorači vsaki dan 15 milj. Kdaj bode berič tatu vlovil?
7. Neki kmetovalec je imel 8 otrok; vsaki otrok je bil dve leti mlajši ko prejšnji. Če je bil pervorojenec osemkrat starejši kot najmlajši, koliko let je štel on in koliko njegov najmlajši bratec?

Razne novice.

Duhovske spremembe v Kerški škofiji: Fara so dobili č. gg.: Boštjan Bahmaier faro Greifenburg; Mihael Wank faro Arje; Anton Waldner faro Boršt in Juri Wegšaidler faro Pöling. Razpisane so sledeče fare: Št. Martin na Polji, Černeče in Kremenica.

Cesarevič Rudolf pride nekda mesca junija v Celovec, da se udeleži svečanosti, s katero se bode umetna stavba Marije Terezije razkrila.

Celovška čitalnica je napravila cvetno nedeljo besedo s petjem, deklamacijo in tombolo, katera se je dovoljno pridružila mnogobrojnim letošnjim veseliam. V lepem številu zbranemu občinstvu so se posebno dopadale nam nove pesmi: „Na morji,“ zložil Dav. Jenko, „Glas domovinski“ in „Vojaška,“ napel dokt. Ipavec.

Po občni želji napravi letos čitalnica nekatere skupne izlete, ki bodo gotovo prav živahni in veseli, posebno ker ima zdaj društvo svoje lastno pevsko kolo, ki kaj pridno napreduje.

Volilna reforma je s cesarjevim poterjenjem postala postava, katerej se imamo podvreči in ž njo računati. „Če prav naše stališče proti volilni reformi in direktnim volitvam nespremenjeno ostane,“ tako piše Slov. Narod, „ne smemo prezirati dejanskih razmer, katere so stvorjene po sankcioniranji postave. Vse kaže, da se bodo direktne volitve kmalu razpisale. Naši protivniki se povsodi že oborožujejo za predstoječi volitveni boj. Za vsako deželo snujejo centralne volilne odbore, že sedaj se pogovarjajo o kandidatih in raztezajo svoje mreže črez vse kraje.

Temu nasproti tudi mi rok ne smemo križem deržati. Sedaj ne gre za to, ali stopijo naši poslanci v direktni deržavni zbor ali ne; to vprašanje stoji v drugi versti. Sedaj pojde samo za volitve in da se Slovenci udeležimo pri volitvah in to z vso energijo, je naravska stvar.

Zato pa treba vse sile napenjati, da zmagamo doma v slevenskih volilnih okrajih in 14 do 15 federalističnih poslancev pošljemo v deržavni zbor. Za srečni izid volitev so prvi pogoj dobri kandidati; agitacija je lahka, ako se pravi mož na pravem mestu kandiduje.

Naj bi se tedaj rodoljubi po deželi že sedaj med seboj pomenjkovali o osebah, o katerih mislijo, da najlaže zmagajo z njimi, in katere jih bodo najbolje zastopale.

Gledé volilnih okrajev bodo se od narodne strani kandidaturo postavile na Kranjskem za osem volilnih okrajev, na slovenskem Štajarskem za štiri, na Goriškem menda za dva, na Koroškem za enega, v terzaški okolici za enega in v Istri tudi menda za enega.

Da zmagamo v vseh teh okrajih, naj bude skerb rodoljubov.

Enakih misli, namreč pri direktnih volitvah najživejši ko mogoče se vdeležiti, so tudi Čehi, Poljaki in cela deržavnopravna stranka.

Deželni predsednik na Koroškem postane, tako vejo najnovejši časniki povedati, grof Kašpar Lodron, ki je bil na tem mestu že enkrat pred tremi letmi. Iz Koroškega je bil prišel za cesarjevega namestnika na Tirolsko in se je pod Hohenwartom tej službi odpovedal.

Iz Prage se berzjavijo, da sta dr. Gregor in Šulc, bivša zarad inseratnega davka v preiskavi, bila za nedolžna spoznana. Ob enem pa se čuje, da sta Skrejšovski in Ruzička od više sodnije, prvi na 18 mesecev, drugi na 12 mesecev zapora obsojena.

Blaznavac, ministerski predsednik v Srbiji, je 5. t. m. v Belemgradu zamerl. Srbija je zgubila v njem prvega voditelja in Jugoslovanstvo sploh najiskrenejega rodoljuba.

„**Ivan Erazem Tatenbah**“ se imenuje izvirni roman iz sedemnajstega veka slovenske zgodovine, katerega je od januarja t. l. počenši priobčeval v posameznih nadaljevanjih v podlistku „Slovenskega Naroda“ slovenskemu svetu verloznani pisatelj Josip Jurčič. Ovi roman je ravno kar v lepi knjigi na svitlo prišel po založbi narodne tiskarne v Ljubljani in velja 50 nkr. Zgodovinska tvarina, utemeljena na domači, narodni podlogi in ime pisateljevo samo naj nam bude priporočilo dovelj.

Goveja kuga se je zanesla po izvaževanju nekterih goved iz Hervaškega na Kranjsko in od tod tudi k nam na Koroško, kjer je pri Terbižu nekaj goved na njej zbolelo in pobitih bilo. Pač strahovita nesreča za vsaki kraj, kjer se ta huda morilka raztrosi. Ako gospodarji ne ravnaajo previdno, gre od hleva do hleva, za razboleno goved pa ni nobenega zdravila. Gotovo dobro je torej, da postave ostro zapovedujejo vsem gospodarjem, da se ob času kuge v enem kraju vsa goved dobro zavaruje in v hlev zapre, da vsaki gospodar nemudoma naznani dotični oblastniji, če zapazi na svoji živini kaj sumljivega. Postava nadalje tudi zapoveduje, da se ne samo okužena goved, ampak vsa živina, ki je bila z okuženo v dotiki, vpricho komisije pobije, lastniki pa se za pobito živino iz cesarske kase odškodujejo. Kmetje, bodite torej pazljivi in sami sebi na korist vestno izpolnjujte zapovedi, ki jih v tej zadevi dobite od svoje oblasti.

Dohodki družbe sv. Mohora za leto 1873.

Na novo so pristopili dosmertni udje:

439. Tolaci Jozefa, kupčevalka v Logatcu	gld. 15.—
440. O. Benigar Adjut, frančiškan na Tersatu — Jordan Marija v Mirni peči (št. 356) manjkajoči	„ 15.— „ 1.—
— Sterle France, kupč. strežaj v Starem tergu (št. 414 — II. pol.)	„ 8.—
441. Jereb Joahim, vikar v Orehku dek. Cirkno (I. pol.)	„ 8.—
442. Flander Blaž v Orehku dek. Cirkno (I. pol.)	„ 8.—

443. Rudel Matevž v Št. Martinu dek. Nova cerkev	gld. 15.—
444. Kožuh Jakob, kmet. fant v Vojniku dek. Nova cerkev	„ 15.—
445. Germek Janez, c. k. pomorski kurat v Pulji	„ 15.—
446. Bukvarnica farne cerkve sv. Martina v Gradu	„ 15.—
447. Prelaz Marija, km. hči v Studenem dek. Cirknica	„ 15.—
448. Jurca Jože, km. fant v Studenem dek. Cirknica	„ 15.—
449. Gruzovin Anton, stolni vikar v Gorici	„ 15.—
450. Masterl Anton, kaplan v Dolah dekan. Šmartno (I. pol.)	„ 10.—

Letnino so poslali:

Čč. gg. A. Nanuti 1 gld.; Fr. Fabjančič, učitelj v Bučki 8 gld.; M. Mlakar 1 gld.; Fr. Jančar, kaplan v Negovi 38 gld. 20 kr.; M. Erjavec, vikar v Černem verhu 68 gld.; Cv. Zalokar, kurat v Lokvi 48 gld.; J. Zdražba, kapl. v Logatcu 40 gld. 10 kr.; Š. Stöckl, župnik v Št. Lenartu 32 gld. 10 kr.; M. Žerjal, farni oskerbnik v Medgorjah 14 gld.; Fr. Dolinar, župn. na Trati 40 gld.; P. Žuvičič, župnik na Tersatu 10 gld.; J. Jarc 1 gld.; Fr. Rus, kpl. v Rovtah 44 gld. 50 kr.; K. Král 1 gld.; Ign. Ključevšek, kapl. v Babnem polji 7 gld.; A. Milar, farni oskerbnik na Vratah 45 gld.; Bl. Justin, kapl. v Mirni peči 22 gld.; Meta Perenič 1 gld.; J. Brodnik, župn. v Žuženberku 78 gld. 20 kr.; J. Koman, župn. v Sežani 32 gld.; Ana Zupančič 1 gld.; F. Feichtinger, fajm. v Guštanji 22 gld.; M. Polak 1 gld.; M. Svetina 1 gld.; Bl. Lenček, župnik v Starem tergu 77 gld.; J. Jereb, vikar v Orehku 6 gld.; St. Šranc, župnik v Hotiču 6 gld.; Fr. Juvančič, dekan v Novi cerkvi 323 gld. 30 kr.; E. Novotny 1 gld.; B. Schlosser 3 gld.; Neža Rak 1 gld.; A. Ukmar, dekan v Tomaji 17 gld.; o. Kalazanc Margreiter 1 gld.; Fr. Svetlin, benef. v Goričici 17 gld.; M. Bračko kaplan v Rušah 114 gld.; J. Germek 2 gld. 30 kr.; M. Frelih, fajmošter v Lašičah 75 gld. 10 kr.; A. Puc, kapl. v Gradu 61 gld. 90 kr.; A. Černe, fajm. v Hotedršici 12 gld. 15 kr.; Fr. Klobasa, župnik v sv. Antonu 64 gld.; G. Majhenič, župnik v Ormožu 31 gld.; J. Bosina, dekan v Kozjem 234 gld. 20 kr.; J. Altman, župnik v Studenicah 25 gld.; Fr. Fabjančič 2 gld.; A. Ahčim duhoven v Begunjah 32 gld.; J. Budnar, župnik na Premu 14 gld. 60 kr.; Fr. Kepec, kapl. v Kostanjevici 72 gld.; L. Herg, župn. v Lembahu 44 gld.; J. Oswald, duhoven v Koprivni 16 gld.; M. Kulavic, fajmošter v Št. Vidu pri Zatični 173 gld.; A. Jekše, dekan v Kobaridu 78 gld. 40 kr.; J. Eder, župnik v Bohinjski Beli 22 gld.; Fr. Peterlin 1 gld.; J. Teran, kurat v Storjeh 1 gld.

Teržna cena v Celovcu.

Po vaganu: pšenica gld. 6.75 — rež gld. 4.09 — ječmen gld. 3.83. — oves gld. 1.95 — ajda gld. 3.18 — turšica gld. 3.30 — kaša gld. 6.30 — fižol 3.70
Funt masla 62 kr. — špeha sirovega 41 kr. — prekajenega 46 kr. Par jajec 4 kr. — pišek 1 gld. 15 kr. — kapunov 4 gld. 50 kr. Derva 12 palcev dolga, seženj mehkih gl. 3.80, terdih gl. 4.90.

Kurzi na Dunaji 9. aprila.

Kreditne akcije	gld. 332.25	Nadavek na srebro gld. 107.65
Národno posojilo	„ 72.—	Napoleondori . . . . . „ 8.71 ¹ / ₂

Listnica.

Besednikova. Č. g. A. J. v B. Poslani zemljep. sestavek ne moremo porabiti. — J. St. v K. Bogata pošiljatev nas je jako razveselila. — Š. G. v K. Za zdaj malo prepozno, pride v prihodnji list. Preserčen odzdrav!